

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

L. Annæi Senecæ Philosophi Opera, Qvæ Exstant Omnia

Seneca, Lucius Annaeus <Philosophus>

Antverpiæ, 1605

Epist. II.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-53700](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-53700)

sessionem natura nos misit, ex quâ ¹³ nos expellit quicumque vult. Sed tanta stultitia A mortalium est, ut quæ minima & vilissima sunt, certe reparabilia, ¹⁴ imputari sibi, cum impetrare, patiantur: nemo se iudicet quidquam debere, qui tempus accepit. cum interim hoc vnum est, quod ne gratus quidem potest reddere. Interrogabis fortasse, quid ego faciam, qui tibi ista præcipio? Fatebor ingenuè: quod apud luxuriosum, sed diligentem, euenit, ratio mihi constat ¹⁵ impensæ. Non possum dicere, me nihil perdere: sed quid perdam, & quare, & quemadmodum, dicam: causas paupertatis meæ reddam. Sic euenit mihi, quod plerisque ¹⁶ non suo vitio ad inopiam reductis: omnes ignoscunt, nemo succurrit. Quid ergo est? non puto pauperem, cui quantulumcumque superest, ¹⁷ sat est. Tu tamen malo serues tua, & ¹⁸ bono tempore vii incipias. Nam, ut visum est maioribus nostris: *Sera parsimonia ¹⁹ in fundo est.* Non enim tantum minimum in imo, sed ²⁰ pessimum remanet.

EPIST. II.

B

CORPORIS quietem approbat, sed & animi in vnâ aliquâ re aut studio. Damnat curiosulos, qui per varios auctores & scripta discurrunt: pauca bonaque potius legere, & iis immorari suadet. Excerpendum semper aliquid, & animo inserendum: à suo exemplo, qui sensum tunc Epicuri egregium, de Paupertate.

EX his quæ mihi scribis, & ex his quæ audio, bonam spem de te concipio. non difficilis, nec locorum mutationibus inquietaris. Ægri animi ista iactatio est. Primum argumentum ¹ compositæ mentis exilitimo, posse consistere, & secum morari. Illud autem vide, ne ista lectio multorum auctorum, & omnis generis voluminum, habeat aliquid vagum & instabile. Certis ingeniis immorari & innutriti oportet, si velis aliquid trahere, quod in animo fideliter sedeat. ² Nusquam est, qui vbique est. In peregrinatione vitam agentibus hoc euenit, ut multa hospitia habeant, nullas amicitias. Idem accidat necesse est iis qui nullius se ingenio familiariter applicant, sed omnia cursum & properantes transmittunt. Non prodest ³ cibus, nec corpori accedit, qui statim sumptus emittitur. Nihil æquè sanitatem impedit, quàm remedium crebra mutatio. Non venit vulnus ad cicatricem, in quo crebrò medicamenta tentantur. Non conuale-

scit

13. NOS EXPELLIT.] *Improbè, quis nolentem eo spoliat, vel Falaris, vel Nero? Manuarj libri, ex quâ expellitur: quod audio, hoc sensu: Solus ille possessione hac euenit, qui uti non vult: qui patitur eripi, surripi, elabi. Nec male alij, non expellit: negando.*

14. IMPVTARI.] *Quasi magna beneficia.*

15. IMPENSÆ.] *Mei, expensæ. Sensus. Male pono tempus, sed scio me male ponere: sicut laxi patres familias expendunt, sed raris expensæ etiam sine ratione iis constat. Medela propior sum, quia noui morbum.*

16. NON SVO VITIO.] *Sed temporum aut fortuna. Indicat callidè, in Aulâ sibi tempus perire.*

17. SAT EST.] *Nunquam serò recidit ad bonam mentem.*

18. BONO TEMPORE.] *Ætate bonâ, & validâ.*

19. IN FUNDO.] *Visum & Hesiodo iam olim: — διελθὲν ἐπὶ ποντοῦ ἔρξαι φειδωλὸν: — in fundo parere ferum est. Significat Seveca, vetus Romanum etiam verbum esse.*

20. PESSIMUM.] *Epist. CVIII. Quemadmodum ex amphorâ primum, quod est sincerissimum, effluit, grauissimum quodque turbidum-*

que subsidit: sic in ætate nostrâ, quod est optimum, primum est.

EPIST. II. I. COMPOSITÆ MENTIS.] *ὁ δὲ ἀσπίος, ait Philo in Abrahamo, ἀσπρά γυμνος Ἰν- λωτὴς βίου γενοῦς. ὑποζωρεῖ, ἢ μόνωσιν ἀγαθὰ, λαμβάνει τοὺς πολλὰς ἀξίωσιν, ἢ δὲ ἰαμισθηρωσάτων φιλαθήρωσος γῆ, εἰ καὶ τις ἄλλος ἀλλὰ δὲ ἰα τὸ πρὸς ἐβλῆσαι καὶ ἰαν, ἢ ὁ πολὺς ὄχλος ἀσπράζεται, γάρ- ρων μὲν ἐφ' οὗς εἴεν ἀξίον, λυπούμενος δ' ἐφ' οὗς γὰρ δέναι καλόν: Quia vir bonus vitæ quietæ amator, secessum quarit & solitudinē, latere cupiens, non odio hominum: est enim, si quis alius, eorum amans: sed quia fugit & proculcat vitia, quibus vulgus delectatur, gaudere solitum iis quæ dolenda sunt, & dolere iis quæ gaudenda.*

2. NUSQUAM EST.] *Martialis: Quisquis vbique habitat Næuole, nusquam habitat.*

3. CIBVS.] *Tali imagine Epicetus in istos qui cum buccæam dimittere nō possint, volumina ementes, iniicere & deuorare conantur. Arrian. Diss. I. cap. XXVI. Et Polybius pulcherrimè, lib. III. istos lib- rarios helluones equiparat τοῖς λέχροις τῶν δεσπο- τῶν: catillonibus & gulosis conuiuiis. qui, inquit, appositos cibos variè & carptim delibantes, neque in præsentia voluptatem solidam, neque fructum aut alimoniam in posterum ferunt.*

4. DIS-

A scit planta quæ sæpe transfertur. nihil tam vtile est, quod in transitu proficit. ⁴ Distrahit animum librorum multitudo. Itaque cum legere non possis quantum habueris, sat est habere quantum legas. Sed modò, inquis, hunc librum euoluere volo, modò illum. Fastidientis stomachi est, multa degustare: quæ ubi varia sunt & diuersa, inquinant, non alunt. Probatos itaque semper lege: & si quando ad alios ⁵ diuertere libuerit, ad priores redi. Aliquid quotidie aduersus paupertatem, aliquid aduersus mortem auxiliij compara, nec minus aduersus ceteras peltes. Et cum multa percurrens, vnum excerpe, quod illo die ⁶ concoquas. Hoc ipse quoque facio: ex pluribus quæ lego, aliquid apprehendo. Hodiernum hoc est, quod apud Epicurum nactus sum. soleo enim & in aliena castra transire, non tamquam transfuga, sed tamquam explorator. *Honestæ, inquit, res est, læta paupertas.* Illa verò non est paupertas, si læta est. Cui enim cum paupertate bene conuenit, diues est. Non qui parum habet, sed qui plus cupit, pauper est. Quid enim refert, quantum illi in arcâ, quantum in horreis iaceat, quantum pascat, aut fœneret, si alieno imminet, si non acquisita, sed acquirenda computat? *Quis sit diuitiarum modus, quæris? Primus, habere ⁷ quod necesse est, proximus, ⁸ quod sat est.*

EPIST. III.

MALE & temerè sæpe Amicos dici, qui re non sunt. Siquis talis, omnia illi fidendum, & communicandum esse, tamquam alteris nobis. Timidi & subducti arguuntur, sed & credulissimi, atque aperti. Medium optimum.

EPISTOLAS ad me perferendas tradidisti, vt scribis, amico tuo. Deinde admones me, ne omnia cum eo ad te pertinentia communicem, quia nec soleas ipse quidem hoc facere. Ita eadem epistolâ illum & dixisti amicum, & negasti. Itaque sic priore illo verbo ¹ quasi publico vsus es, & sic illum amicum vocasti, quomodo omnes candidatos, ² bonos viros dicimus; quomodo obuios, si nomen non succurrit, ³ dominos salutamus. ⁴ Hoc abierit. Sed si aliquem amicum existimas, cui non tantumdem credis quantum tibi, vehementer erras, & non fati nosti vim veræ amicitia. Tu verò omnia cum amico delibera, sed ⁵ de ipso prius. Post amicitiam credendum est, ante amicitiam iudicandum. Isti verò præposterè officia permiscunt, qui contra præcepta ⁶ Theophrasti, cum amauerint, iudicant; & non amant, cum iudicauerint. Diu cogita, an tibi in amicitiam aliquis recipiendus sit: cum placuerit fieri, toto illum pectore admitte: ⁷ tam

4. DISTRAHIT ANIMVM.] *Quidam mei, Distrahit librorum multitudo: fortasse verè. Id esset, distinct & ligat.*

5. DIVERTERE.] *Aliàs, transire.*

6. CONCOQUAS.] *Bene, vt hæreat in re cibi. sed libri ferè, excoquas: vnde ego, excolas, vellem.*

7. QVOD NECESSE EST.] *Quod natura requirit: & vt viuere possis.*

8. QVOD SAT EST.] *Quod humanitas requirit, & vt commode viuere possis. Lucillus in hac re arguit.*

Nam si, quod fati est homini, id fati esse potisset,

Hoc fati erat: nunc cum hoc non est, qui credimus porò

Diuitias vllas animum mi explere potisse?

Cui quod satis est, satis non est, nihil ei satis erit.

EPIST. III. I. QVASI PVBLICO.] *Sensu & more vulgi. de quo & Plutarchus, 1 v. Quæst. Coniugal. initio. Amicum accipere hic oportet non strictim & Sophisticè, illum immutabilem*

& firmum, sed communi modo, Beniuiolum.

2. BONOS VIROS.] *Mos fuit, vt qui in Senatu (ubi sub Principibus suffragia) candidatum produceret, Bonum vel Optimum virum diceret. Vestigium eius in Plinij Panegyrico: Faciebas ergo, cum diceris Optimos. Nos odorati sumus, atque ibi notauimus: vide.*

3. DOMINOS.] *Martialis:*

Cum te non nossem, Dominum regemque vocabam.

4. HOC ABIERIT.] *Absunt ea duo verba optimo meo, & quibusdam libris. Si retines, valent. hoc missum fecerim, ne acrius inquiram aut carpam. Alij legunt, Hac abierit: hac viâ & modo excusetur.*

5. DE IPSO.] *Sidonius: Est enim consuetudinis meæ, vt eligam antè, post diligam.*

6. THEOPHRASTI.] *Plutarchus, De fraterno amore: Θεόφραστος ἐλέγχε, ὅτι ἂ φιλοῦντα δὲ ἑαυτῶν, ἀλλὰ πρῶτα φίλους: Theophrastus dixit, non amantem iudicare; sed cum iudicaueris, amare oportere. Sic & Sidonius: Namque vt sodalis tibi deuinctior fierem, iudicauit.*